

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2024.2.01>
CZU: 37.018.4.55:37.02 (44+73+410+520)

ȘCOALA DE ELITĂ: DEZIDERATE DE ACTUALITATE

Tatiana CALLO,

doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,
Agenția Națională de Acreditare a Calității în Educație și Cercetare, Chișinău, RM
ORCID ID: 0000-0002-7673-3046

Rezumat: *Pedagogia elitelor este, la fel ca multe alte domenii ale pedagogiei, una „capricioasă”. Studiile de elită nu au fost mult timp populare, azi însă studiile despre elită sau elitopedagogie sunt în renaștere, datorită rolului activ jucat de acestea în creșterea calității. În acest articol încercăm să oferim o privire de ansamblu asupra elitei și asupra școlii de elită; o sarcină destul de dificilă, deoarece în cercetările din spațiul nostru nu s-au înregistrat publicații în această zonă. Acest articol își propune să extindă discuțiile cu privire la modul cel mai bun de a defini și de a înțelege ceea ce ar putea fi înțeles ca școli de elită, să ilustreze cum școlile pot să-și articuleze oferta educațională și să-și dezvolte o nișă pe o piață din ce în ce mai competitivă. De asemenea, acest articol atrage atenția asupra lumii rarefiate a școlii de elită, instituții de învățământ unice, care rămân în mare parte în afara sferei de aplicare a dezbaterilor publice despre educație. Un motiv pentru această absență ar fi lipsa de cunoștințe despre ceea ce definește exact o școală de elită și caracteristicile care le deosebesc în mod semnificativ de alte școli.*

Cuvinte-cheie: *elită, școală de elită, internaționalizare, privilegiu, excelență academică*

THE ELITE SCHOOL: CURRENT DESIRES

Summary. *Elite pedagogy is, like many other fields of pedagogy, a “capricious” one. Elite studies have not long been popular, but today studies about the elite or elite pedagogy are in a renaissance, due to the active role played by them in increasing quality. In this article we try to provide an overview of the elite and the elite school; quite a difficult task, since there were no publications in this area in our space research. This article aims to extend the discussion on how best to define and understand what might be understood as elite schools, to illustrate how schools can articulate their educational offer and develop a niche on a increasingly competitive market. This article also draws attention to the rarefied world of elite schooling, unique educational institutions that remain largely outside the scope of public debates about education. One reason for this absence would be a lack of knowledge about what exactly defines an elite school and the characteristics that significantly set them apart from other schools.*

Keywords: *elite, elite school, internationalization, privilege, academic excellence*

Internaționalizarea educației

Vom începe cu internaționalizarea, ce s-a dovedit a fi un bun mecanism în educația de astăzi. În principal, practicile de internaționalizare în educație oferă un instrument suplimentar de distincție și privilegiu. Internaționalizarea a dus la stratificarea în continuare a sistemelor educaționale locale, naționale, regionale și globale, iar modalitățile în care se reflectă pretențiile de elită sunt rearticulate anume pornind de la practicile de internaționalizare [9]. În prezent, datorită intensificării schimburilor internaționale și unei relative democratizări a posibilităților de deplasare în străinătate, mobilității geografice, interesul pentru lumea internațională a grupurilor sociale mai puțin înstărite a crescut

semnificativ. În ceea ce privește educația, în ultimele decenii un nou element a apărut în strategiile educaționale ale familiilor aparținând segmentelor superioare ale clasei de mijloc: recurgerea tot mai frecventă la experiențe de școlarizare internațională în scopul creșterii resurselor culturale ale copiilor, crescându-le astfel competitivitatea pe piața școlară și pe piața muncii [2, p.19]. În acest sens, vorbim chiar de apariția unor noi modele de „consum educațional”. În plus, un fel de internaționalizare devine posibilă și pe plan local datorită proliferării instituțiilor de învățământ internaționale care oferă educație bilingvă, un curriculum internațional și care pot oferi chiar acces la diplome, cum este Bacalaureatul Internațional, creat în 1969 de o fundație privată din

Geneva [10, p.105]. Această organizație oferă mai multe tipuri de programe educaționale: programul de diplomă IB pentru elevii de 16-19 ani; programul de carieră (16-19 ani); programul mijlociu (elevii de 11-16 ani); programul învățământului primar (3-12 ani). Filosofia educațională a Bacalaureatului Internațional se axează pe profilul elevului, care împărtășește valorile spiritului internațional, acestea fiind următoarele: comunicare, gândire, principialitate, reflexivitate, receptivitate, echilibru, cutezanță, grijă, interes, informație [6].

Experiențele internaționalului, așteptările de la „a fi internațional” și formarea „cetățenilor globali” afectează, în opinia lui C. Maxwell, formarea subiectivității elevilor (și studenților) și viitorul acestora. Angajamentul internaționalizării afectează modul în care elevii se înțeleg pe ei înșiși, viitorul lor și rolul lor în lumea largă [9]. De asemenea, o școală internațională articulează un cod instituțional care promovează individualitatea, reflexivitatea și toleranța, ca fiind baza unei traiectorii internaționale.

Procesul de internaționalizare a curriculumului din clasele mijlocii și a elitelor școlare, abordând fenomenul ca factor de reînnoire a inegalităților sociale în educație și vector al noilor forme de ierarhie școlară, pune în lumină obiectivele părinților și percepția acestora privind efectele experienței internaționale: ei au dispoziții deosebite de recunoaștere și investiție în bunuri simbolice internaționale, specifice țărilor dezvoltate, precum învățarea unei limbi străine, asimilarea unei culturi și a unor stiluri de viață specifice, considerate drept capital necesar acumulării și rentabilității moștenirii simbolice a familiei. Prin urmare, aceste familii aplică strategii originale de socializare, care funcționează pentru a forma copii „internaționalizați” [10, p.107].

În contextul internaționalizării a apărut și o expresie specifică „îți deschide capul”: această expresie este activă în reparația ei în analize. De fapt, acestea sunt cuvintele derivate din verbul *ouvert* (deschidere), care se referă la o metaforă spațială. Mai mult, această imagine este însoțită de expresia „experiență bogată sau îmbogățitoare”, deoarece internaționalizarea „îți lărgiște viziunea asupra lumii”, „face posibilă o viziune distanțată asupra propriei culturi”, „ajută la spargerea frontierelor”, „doboară mituri și prejudecăți”, „pune propria cultură în perspectivă”, „conștientizează mai mult cetățenia”, „face pe cineva capabil să accepte diversitatea”, „a vedea țara sa dintr-un alt punct de vedere”, „a deveni cetățeni ai lumii”. Însă adevărul rămâne că, atunci când laudă beneficiile academice ale unui „cap deschis”, părinții demonstrează o recunoaștere a noilor provocări in-

telectuale, o investiție în conținutul și în dispozițiile culturale avute în vedere ca elemente esențiale ale fondului educațional al noilor generații [10, p.115].

Internaționalizarea, ca problemă de cercetare, facilitează examinarea unora dintre cele mai ample întrebări de care domeniul studiilor de elită trebuie încă să se preocupe: o coerență în definirea elitelor, înțelegerea *dacă și cum* se implică în procesele sociale și rolul educației în modelarea și susținerea elitelor [13, p.73].

De asemenea, susținem că, având în vedere disparitățile spațiale în domeniul educației globale și persistența influențelor „neo-cuceritoare” ale „englezității”, este probabil ca acest lucru să fie apreciat la fel de înalt de părinții care caută o școală de elită pentru copiii lor, considerată chiar mai dezirabilă decât alternativele „internaționale”. Există astfel motive puternice pentru școli să continue să-și extindă activitățile internaționale (de exemplu, să-și crească veniturile prin școlile-parteneri și să se asigure că numărul elevilor lor rămâne susținător, prin recrutarea celor din străinătate).

Multe școli din lume adoptă abordări care tind să pună în prim plan „internaționalul” ca parte a eforturilor lor de a capta un segment cât mai mare de piețe ale clasei de mijloc. În Anglia, de exemplu, școlile promovează, de fapt, o identitate „engleză” mai degrabă decât „internațională”, fenomen ce se datorează, probabil, piețelor care recrutează elevii. „Englezitatea” este puternică pentru acei elevi internaționali care trec granițele naționale pentru educația lor, în virtutea asocierii acestei educații cu forme prestigioase și tradiționale de educație, accesul la rețelele sociale de elită, valoarea acreditărilor educaționale britanice pe piața globală și oportunitatea de a deveni fluent într-o limbă dominantă a lumii.

Dar trebuie să menționăm că, deși astfel de decizii pot juca un rol important în marketingul școlilor, prin maximizarea atractivității lor atât pentru familiile din străinătate, cât și pentru familiile din Marea Britanie care caută o educație tradițională engleză, acestea totuși pot fi considerate problematice.

Este relevant și faptul că cercetătorii din Australia susțin, de exemplu, că școlile cu o proporție semnificativă de elevi internaționali sunt adesea asociate cu „afilieri etno-culturale” deosebit de conservatoare, în timp ce cercetările școlilor internaționale din Asia sugerează că astfel de școli sunt adesea apreciate pentru beneficiile pe care le au, oferind mai multe beneficii individului mai degrabă decât comunității naționale mai largi. Diversitatea internațională este apreciată public doar în măsura în care contribuie la avantajele elevilor, familiilor acestora și școlilor

înseși mai mult decât să contribuie la dezvoltarea „cetățenilor cu tendință globală”.

Identificarea școlilor de elită

În general, pregătirea elitelor este un domeniu de investigație care este atât central, cât și controversat. *Central*, deoarece producția educațională a acestui grup social este un element structurant al dinamicii economice, sociale și politice. *Controversat*, pentru că, după cum remarcă și B. Darchy-Koehlin, A. van Zanten, în Franța, în special, nu există un consens nici asupra rolului elitei sociale și, în consecință, nici asupra principiilor de selectare a lor și a formării acestora [2, p.19]. Prin urmare, nu putem fi surprinși decât de faptul că puține cercetări au abordat în mod direct această tematică.

Dar, într-adevăr, atestăm evoluții vizibile importante care preocupă atât condițiile de acces la formarea de elită, cât și conținutul acestora. Analiza obiectivă a acestora necesită adoptarea perspectivei internaționale și comparative atentă la diferențele care există la nivel național, dar și transformările recente, care se produc în cunoaștere în general. Perspectiva respectivă ar permite analiza unor culturi și politici specifice într-o reflecție globală asupra evoluției modelelor de formare a elitelor și un model meritocratic deosebit, care se impune într-o democrație.

Dacă ne referim la Franța, constatăm că statul a exercitat o influență profundă asupra școlii de elită în Franța, a încurajat crearea de instituții speciale de învățământ de elită și a monitorizat strict pregătirea pentru admiterea în aceste școli de elită și condițiile reclamate de acestea; tipurile de programe pe care le valorifică și posturile specifice ocupate de absolvenții din instituții de învățământ superior de elită în administrația publică-cheie, politică și alte organizații legate de stat [13, p.73].

După cum subliniază A. van Zanten și C. Maxwell, curriculumul oferit în cadrul acestor instituții educaționale de elită a fost puternic influențat de relația lor cu statul. Astfel, „carta” curriculară din marile școli publice a fost elaborată reieșind din scopul lor inițial, care este de a forma subiecții să devină funcționari publici în cadrul marelui corp administrativ și tehnic al statului. O astfel de inculcare de valori este încorporată prin natura meritocratică a proceselor de recrutare, având în vedere dimensiunea redusă a acestor instituții și probabilitatea puternică ca absolvenții să-și asigure o poziție prestigioasă în continuare, toate promovând simțul solidarității între elev [13, p.76]. După cum constată și cercetătorii din SUA, elevii vin în școlile de elită pentru a înțelege propria educație și pozițiile viitoare pe care le

vor ocupa în interior și în exterior ca unele pe care le merită [5; 7].

Tot aici este cazul să subliniem că piața educației din Anglia astăzi, ca și în multe alte țări, este caracterizată de un peisaj educațional puternic diferențiat. Există un sector mic, care plătește taxe, care are propriile sisteme de recrutare și responsabilitate. Restul sectorului educațional este finanțat din fonduri publice, deși după anii 90 ai sec. XX „inovațiile” politice au încercat să crească proporția școlilor care funcționează relativ independent în afara controlului statului. Cel puțin istoric, educația de elită din Anglia a fost asociată cu sectorul privat și cu furnizarea de educație în instituții (internate) în care elevii trăiesc la școală pentru perioade lungi de timp. În trecut, termenul de educație de elită a fost sinonim cu educația oferită copiilor membrilor de elită ai societății, precum și a acelor instituții care se angajau să educe viitorii membri ai elitei, având în vedere atât nivelul public, cât și cu taxă. Astăzi, școlile de elită încearcă să se diferențieze de concurenți pe o piață în plină schimbare [8, p.147].

Instituțiile de învățământ de elită promovează ideea meritocrației în efortul lor comun de a-și susține legitimitatea și ordinea politică. Meritocrația a devenit, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, o dimensiune esențială pentru selecția de elita și de justificare a poziției acesteia. Apoi a răspuns noilor cerințe practice și etice ale societăților democratice, prezentându-se ca un mecanism în extinderea și reînnoirea constantă a pieței de recrutare în situația individuală a subiecților care pot face parte dintr-o piramidă socială și fiind un principiu incontestabil, deoarece se bazează pe compensarea efortului personal și nu pe moștenirea privilegiilor sociale. Este totuși necesar să se poată evalua meritele într-un mod obiectiv. Această solicitare coincide cu dezvoltarea sistemelor educaționale moderne, fiind vorba de teste, examene în competiția principală de determinare a valorii fiecărui individ și a destinului său social [2, p.20].

Modelul de meritocrație academică nu s-a impus peste tot cu aceeași forță și nici în același mod. Influența sa este legată de gradul de discriminare socială pozitivă față de alte forme de reproducere a elitei pentru o poziție socială. Această influență depinde nemijlocit de nivelul de dezvoltare și deschidere a aspectelor sociale ale sistemelor școlare naționale. Din acest punct de vedere, este relevantă experiența Franței, Statelor Unite și Japoniei și a celei din Brazilia și, într-o măsură mai mică, a Portugaliei și a Ungariei. În plus, după cum constatăm, orice sistem educațional național diferă în funcție de organizarea

practică a meritocrației, în special în ceea ce privește, mai mult sau mai puțin, precocitatea selecției, existența sau inexistența unor modalități de formare specifică a elitelor. În meritocrație un rol deosebit îl au politicile de „discriminare pozitivă” menite să compenseze, în diverse țări, diferențele dintre rezultatele academice și accesul la informații pentru grupurile din partea de jos a scării sociale. Aceste politici, destul de relevante, pot fi analizate ca o reînnoire a modelului meritocratic prin efortul de limitare a prejudecăților sociale [2, p.22].

Criteria și condiții ale școlii de elită

Multe instituții ar ezita să fie asociate cu conceptul de elită. Totuși, trebuie să menționăm, aderând la C. Maxwell, că acolo unde există încercări directe sau indirecte de a se distinge de cei dintr-un anumit context geografic, ideologic sau social, în moduri care sunt sugestiv de superioritate, excelență și/sau facilitarea unor rezultate semnificativ benefice pentru beneficiarii lor – acest lucru semnifică implicarea în procesul de revendicare sau de realizare a elitei. Acest fapt, la rândul său, influențează modul în care indivizii și instituțiile sunt percepute de alții. Astfel, pretențiile de promovare a mobilității, de valorificare a anumitor tipuri de cunoștințe și abilități prin practicile de internaționalizare sunt înțelese ca încercări de a schimba semnificația de a deveni și de a fi elită [9].

Bazându-ne pe o analiză de trecere în revistă a literaturii relevante în domeniu, putem sublinia următoarele criterii după care școlile de elită pot fi identificate: tipologic, școlar, istoric, geografic și demografic. Deși statutul de „elită” al oricărei școli date în oricare dintre aceste criterii poate fi deschis spre dezbateri, combinația particulară a acestor cinci dimensiuni este cea care definește o școală de elită [5, p.1090].

În contextul SUA, R. Gaztambide-Fernández oferă o definiție a ceea ce înseamnă a fi o școală (internat) de elită. El propune ca astfel de școli să poată fi diferențiate de alte instituții tipologic, deoarece sunt „școli independente”; școlar, deoarece oferă un curriculum extins; istoric, întrucât au oferit și oferă educație pentru anumite grupuri sociale de-a lungul timpului; geografic, prin faptul că sunt situate într-o anumită parte a orașului sau a peisajului rural, cu terenuri și facilități impresionante și/sau arhitectură iconică și din punct de vedere demografic, în ceea ce privește grupurile sociale care frecventează școala.

Cadrul pe care îl oferă este unul util și, reflectând la multe dintre școlile analizate în lucrările lui

R. Brooks [1], G. Fernandez-Vavrik, F. Pirone, A. Van Zanten [3], R. Gaztambide-Fernandez [4, 5], S. Khan [7], J. Rochex [11] etc. aceste criterii surprind multe dintre trăsăturile definitorii pe care le-au identificat cercetătorii. R. Gaztambide-Fernández recunoaște totuși că felul cum o anumită școală este caracterizată în termeni de una sau mai multe dintre aceste dimensiuni este adesea o chestiune de dezbateri. Aceste judecăți și variabilitatea cu care școlile individuale satisfac aceste cinci dimensiuni sunt de natură subiectivă [8, p.149].

În definirea statutului de elită se subliniază importanța unor criterii, precum longevitatea și istoria școlii. Autorii subliniază importanța pe care o are faptul ca o școală să aibă un palmares academic impresionant pentru rezultatele examenelor de sfârșit de școală și o proporție mare de elevi care obțin intrarea în universități prestigioase. O listă de absolvenți care ocupă poziții cheie în viața publică și conexiunea puternică între o școală și absolvenții săi sunt, de asemenea, indicatori ai statutului de elită, alături de indicatori ai bogăției în ceea ce privește facilitățile școlii și/sau taxele percepute. Se sugerează că școlarizarea de elită implică întotdeauna exclusivitate pe motive de bogăție sau merit și pretenții de superioritate de un anumit fel. R. Gaztambide-Fernández adaugă o dimensiune importantă acestei definiții, și anume că revendicarea sau acordarea statutului de elită trebuie să fie efectuată de un actor social sau instituție cu puterea de a determina și a conferi un astfel de statut [Apud 8, p.155].

Indiferent de tip, s-a constatat că școlile de elită „sunt mândre” de calitățile lor distinctive și că în fiecare dintre ele există valori comune: sub forma preocupării pentru excelența academică, ambiția, încrederea, serviciu și tradiție. Cu toate acestea, menținerea poziției acestor școli care sunt înțelese ca de elită necesită muncă activă, deoarece poziția respectivă poate fi una precară. Pentru a rămâne de elită, școlile trebuie să se implice în dinamica pieței locale, naționale și, tot mai mult, în cea globală. Acest lucru poate fi realizat prin comercializarea anumitor indicatori, valori și practici, care urmăresc să creeze un tip particular și destul de specific de pachet educațional, a cărui integralitate acționează pentru a atrage grupurile de consumatori vizate. Cei cinci piloni ai unei școli de elită sunt: *încrederea, respectul, comunitatea, mândria și efortul* [8, p. 159].

Obiectivul instituției de elită este construit divers de la o țară la alta: nivelul la care sunt observate instituțiile de elită în învățământul secundar este influențat de modurile de organizare la nivel de stat [12; 13] și prin „markeri” ai elitei, care pot varia în

funcție de contextul național. Această natură contextuală a școlii de elită explică, probabil, predominanța unei tradiții calitative și etnografice în acest domeniu [5, p.1090].

Sectorul educației private și de elită din Anglia în contextul actual se orientează spre o economie mixtă a educației, extrem de competitivă, în care comercializarea, diferențierea și strategiile de poziționare devin din ce în ce mai evidente. În același timp, cercetările încep să arate cum natura globalizată și financiară a economiei duce la o reconfigurare a structurii sociale în Anglia și la un număr tot mai mare de sectoare de elită. Aceste două schimbări afectează componența pieței educației, deoarece nivelul educațional în ceea ce privește acreditările acumulate (nivelul de diplomă universitară asigurată) și tipul de instituție de învățământ frecventată capătă o importanță mai mare în asigurarea apartenenței la un grup de elită [8, p.148].

Există o așteptare din ce în ce mai mare a părinților/a clienților ca să fie disponibilă o *educație înalt academică* și totuși, pe măsură ce numărul segmentelor de elită crește și identitatea elitelor devine mai nebuloasă (acoperind o serie de domenii ocupaționale și alți markeri), școlile se confruntă cu o dublă obligație – asigurându-se că suficiente familii doresc să-și cumpere produsul educațional, iar școlile oferind în același timp un spațiu relativ omogen pentru „oameni ca noi”, deoarece grupurile de elită se angajează în scopuri de închidere socială.

O altă preocupare importantă cu care au trebuit să se confrunte majoritatea școlilor de elită a fost și este aceea de *dimensiune optimă*. În ultimele decenii, multe școli private mai mici din Anglia și-au închis porțile, fuzionând cu alte școli sau au devenit mixte pentru a supraviețui. Potrivit opiniei împărtășite, o școală mai mică însemna ca personalul să cunoască toți elevii și să ofere un sistem mai puternic de îngrijire și sprijin. Cu toate acestea, limitarea de a fi o școală relativ mică a fost că nu se putea lăuda cu aceleași tipuri de facilități ca unii dintre concurenții săi [8, p.149].

Analiza sugerează că pe piața educațională de astăzi devin necesare strategii și markeri suplimentari de diferențiere. Nu doar faptul că școlile private caută să ofere un pachet educațional care se bazează pe moștenirea marilor școli, dar și alte criterii, cum ar fi locația, dimensiunea, facilitățile și tipul de mediu oferit, sunt indicatori din ce în ce mai critici. Astfel, școlile de elită nu caută doar să se distingă de alte școli de pe piața educațională, ci trebuie să se identifice cu atenție ca fiind destinate uneia sau mai multor segmente de elită (gestionate cu atenție

printr-un proces de marketing), în același timp luând în considerare modul în care acest lucru le afectează capacitatea de a revendica statutul de elită.

Așadar, afirmațiile pe care școlile le pot face cu privire la moștenirea lor istorică, împreună cu angajamentul de a oferi o educație academică alături de un accent puternic pe „întreaga persoană”, sunt modalități cheie prin care instituțiile se poziționează ca fiind de elită pe piața educației. În mod esențial totuși, într-un mediu din ce în ce mai comercializat, în care „cumpărătorii” de educație de elită sunt mai variați din cauza transformărilor din structura economică a societății și în care unele școli privesc spre piața internațională, produsul educațional oferit trebuie să fie „ambalat” cu grijă. Școlile trebuie să ia în considerare dorințele potențialilor lor clienți și să se diferențieze de concurenții lor [8, p.147].

Ca unul din criteriile de bază, *selecția* vizează întotdeauna selectarea, prin urmare, toate legile elitei sunt direct legate de acest concept [14, p.34]. Unii oameni de știință prezintă elita modernă ca pe un grup social deschis, incluziunea în care este determinată doar de calitățile personale ale unui individ. Acest lucru este caracteristic mai ales unei „societăți individuale de masă”, unde criteriul principal de selecție a elitei sunt realizările personale, în primul rând „performanța”. Cu toate acestea, practica arată că, chiar și printr-o astfel de sită de selecție, nu cei mai talentați și productivi elevi pătrund într-o școală de elită. Prin urmare, unii sociologi consideră că mai corect ar fi să vorbim nu despre performanță (realizări personale), ci despre *succes*. Acest criteriu este, de fapt, folosit în selecția de elită. Cu toate acestea, nu oferă deloc acel ideal abstract („persoana potrivită la locul potrivit”), pe care unii elitiști încearcă să-l dea drept existent cu adevărat [14, p. 34].

Școlile de elită s-au bucurat întotdeauna de o mare autonomie în stabilirea propriilor condiții pentru admitere. Cu toate acestea, deși criteriile de admitere pe care le-au conceput reflectă, mai presus de toate, compromisurile interne dintre administratori și profesori și răspunsurile la presiunile externe competitive din partea instituțiilor similare, acestea sunt și ele condiționate de schimbări în distribuția puterii între grupurile de stat în societatea mai largă. În Franța, de exemplu, statul a creat timpuriu un sistem de examene competitive, ierarhizarea elevilor după o scală unidimensională a meritelor pentru accesul la „școli speciale” de elită, le-a oferit profesorilor un grad ridicat de latitudine în alegerea viitorului membrilor elitei vis-a-vis de familii și circumscripții sociale sau economice, oferind simultan elitelor o *credință puternică* în legitimitatea lor

individuală și socială ca membri ai unei „nobilimi de stat” [12, p.332].

De asemenea, *traseele instituționale* au jucat un rol important în crearea și consolidarea sistemului educației de elită. Relația de „legătură” dintre un număr mic de colegii de elită și școlile secundare se baza pe procesul de „chartering”, adică pe monopolizarea a unui mod de pregătire și socializare necesar pentru admiterea în instituțiile de elită superioare, dar și, mai ales în SUA și Marea Britanie, pe un proces de „troc” – adică negocieri între personalul școlii și colegiului cu privire la selecție și admitere. Importanța acordată meritului academic a permis simultan colegiilor de elită să recruteze elevi excelenți la nivel național și au condus la „școli vedete” pentru a maximiza șansele celor mai buni elevi ai lor în detrimentul celor care au scoruri excelente la teste, dar nu sunt din clasa lor. În pofida acestui dezavantaj relativ, elevii în aceste școli beneficiază în continuare nu numai de o concentrare mai puternică asupra rezultatelor academice decât elevii din alte școli, dar și de cursuri specifice, de onoruri și plasament avansat, care acționează ca un „semnal” pentru admiterea la facultate [12, p.334].

După cum putem constata, școlile de elită la nivel internațional (dar și național) trebuie să găsească modalități de re poziționare strategică în cadrul pieței globale emergente. Astfel de școli nu numai că funcționează într-un spațiu global în schimbare, ci și trebuie să se situeze pe piețele educaționale naționale, regionale și locale. Prin urmare, o serie de factori se reunesc pentru a modela procesul dificil de construire a identității prin care școlile trebuie să găsească o modalitate de a pretinde în mod legitim că sunt distincte și de a naviga în spațiile a ceea ce înseamnă o educație de elită pentru tineri. Acest lucru necesită ca școlile să fie informate cu privire la ceea ce își doresc consumatorii, dar și să modeleze în mod activ ceea ce familiile cred că își doresc de la educație.

Concluzii

- Internaționalizarea, ca un corelativ al școlii de elită, oferă un bun mecanism pentru distincție și privilegiu, experiențele internaționale promovând individualitatea, reflexivitatea, toleranța și ilustrând cum pot fi formați copiii „internaționali”. Beneficiile academice ale educației de elită prin prisma internaționalizării reflectă recunoașterea noilor provocări intelectuale. Internațio-

nalizarea educației aduce în prim plan influența „englezității”.

- Cercetătorii diferențiază următoarele criterii după care sunt identificate școlile de elită: *tipologic, școlar, istoric, geografic și demografic*. De asemenea, constatăm că în unele țări, cum ar fi, de exemplu, Franța, statul a exercitat o influență profundă asupra școlii de elită, a încurajat crearea școlilor de elită și a controlat strict pregătirea pentru admiterea în aceste școli. Elevii vin în școlile de elită pentru a înțelege propria educație și pozițiile viitoare pe care le vor ocupa în interior și în exterior ca unele pe care le merită. Dar modelul de meritocrație academică nu s-a impus peste tot cu aceeași forță și nici în același mod, depinzând de nivelul de dezvoltare și deschidere a aspectelor sociale ale sistemelor școlare naționale.
- Revendicarea calității de școală de elită se bazează pe încercările directe sau indirecte de a se distinge de cei dintr-un anumit context geografic, ideologic sau social, în moduri care sunt sugestive de superioritate, excelență și/sau facilitarea unor rezultate semnificativ benefice pentru beneficiarii lor. În definirea statutului de elită se subliniază importanța unor criterii precum longevitatea și istoria școlii, un palmares academic impresionant pentru rezultatele examenelor de sfârșit de școală, o listă de absolvenți care ocupă poziții cheie în viața publică și conexiunea puternică între o școală și absolvenții săi. Școlarizarea de elită implică întotdeauna exclusivitate pe motive de merit și pretenții de superioritate de un anumit fel.
- În fiecare din școlile de elită există valori comune: excelența academică, ambiția, încrederea, tradiția. Menținerea poziției acestor școli necesită muncă activă, deoarece poziția respectivă poate fi precară. Pentru a rămâne de elită, școlile trebuie să se implice în dinamica pieței locale, naționale și, tot mai mult, în cea globală. Cei cinci piloni ai unei școli de elită sunt: încrederea, respectul, comunitatea, mândria și efortul. Afirmările pe care școlile le pot face cu privire la moștenirea lor istorică, împreună cu angajamentul de a oferi o educație academică, alături de un accent puternic pe „întreaga persoană”, sunt modalități cheie prin care instituțiile se poziționează ca fiind de elită pe piața educației.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BROOKS R. *Elite English schools have a hidden „international agenda”*. Disponibil: <https://blogstest.lse.ac.uk/politicsandpolicy/the-hidden-internationalism-of-elite-english-schools/>
2. DARCHY-KOECHLIN B., A.van ZANTEN. Introduction. La formation des Elites. În: *Revue internationale d'éducation de Sevres*, 2005, nr. 30, pp. 19-23. ISSN 2261-4265
3. FERNANDEZ-VAVRIK G., PIRONE F., Van ZANTEN A.. Discrimination positive, méritocratie et l'inclusion en tension: les „Conventions éducation prioritaire” de Sciences Po. În: *Raisons éducatives*, 2018/1 (nr.22), pp. 19-47. ISSN 1375-4459.
4. GAZTAMBINE-FERNANDEZ R. *Best of the Best: Becoming Elite at an American Boarding School*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2009. 312 p. ISBN 978-0674-0356-83.
5. GAZTAMBIDE-FERNÁNDEZ R. What Is an Elite Boarding School? În: *Review of Educational Research*, 2009, Volume 79, nr 3, pp. 1090-2128. ISSN 0034-6543.
6. INTERNATIONAL BACCALAUREATE. Disponibil: <https://ro.linkedin.com/pulse/totul-despre-programa-de-bacalaureat-international-ib-mirunette>
7. KHAN S.R. The sociology of Elites. În: *Annual Review of Sociology*, 2012, vol.38, pp. 361-377. ISSN 1545-2115.
8. MAXWELL C., AGGLETON P. Schools, schooling and elite status in English education- Changing configurations? În: *L'Année sociologique*, 2016, nr.66 (1), pp. 147-170. ISSN 0066-2399.
9. MAXWELL, C. Changing spaces – the re-shaping of (elite) education through internationalization. În: Maxwell C., Deppe U., Krüger H-H. & Helsper, W. (eds). *Elite Education and Internationalisation. From the Early Years into Higher Education*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. Disponibil: (accesat 22.02.2024)
10. NOGUEIRA M.A., AGUIAR A. La formation des élites et l'internationalisation des études: peut-on parler d'une "bonne volonté internationale"? În: *Éducation et sociétés*, 2008/1 (nr.21), pp.105-119. ISSN 1373-847X
11. ROCHEX J.Y. Les „trois ages” des politigues d"education prioritaire: une convergence européenne. În: Ben Ayed. *L'école démocratique. Vers un renoncement politique*. Paris: A. Colin, 2010. 208 p. ISBN 9782200350819.
12. VAN ZANTEN A. The Sociology of Elite Education. În: Apple M. W; Ball S. J; Gandin L. A. *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*. Routledge, 2014, pp.329-339, ISBN: 9780415486637. <https://sciencespo.hal.science/hal-00972726/file/avz-the-sociology-of-elite-education.pdf> (accesat 09.03.2024)
13. VAN ZANTEN A., MAXWELL C. Elite education and the State in France: durable ties and new challenges. În: *British Journal of Sociology of Education*, 2015, nr. 36(1), pp. 71-94. ISSN 0142-5692.
14. PEZAKOV P. Г. Интеллектуальная элита и ее роль в современном мире. În: *Педагогика*, 2003, № 2, с.34-41. ISSN 0869-561X.